

Çeviri:

TARİH TEDRİSATI*

Abdullah CEVDET

Çeviriyazı: Nurşah GÖZ

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, E- posta: nursahgoz@gmail.com

Maarif ve usulü terbiyemizi tecdid.

Genç maarif nazırımız Vasıf Bey mühim bir adım attı.

Amerikalı terbiye mütehasıslarından Mister (John Deweyi) celb edecek; bu karar vakıa'dır, pek mühimdir. Anglosakson usul-i terbiye ve talimi! Anglosakson usul talimi! Bunu pek çok senelerden beri yazıyor ve bundan dolayı yüz türlü su-i tefsirlere maruz kalıyorduk.

Tarih Tedrisatı

Amerika'nın (Colombia) Darülfünunu "şark-ı karib tarihi" müderrisi Mr. Edward Mead Earle 23 Haziran 1924'de İstanbul Darülfünunu'nda tarih tedrisi hakkında bir konferans verdi. Evvela Amerika'da tarih usul-i tedrisi hakkında bazı malumat verdi. Amerika'da tarihi yeni usullerle tedrisinin çok rağbet gördüğünü söyledikten sonra hülasaten şöyle devam etti:

— Tarih, memlekete yaratıcı kuvveti verebilmelidir.

* İçtihad Dergisi, No: 167, 1 Temmuz 1924, ss. 3390-3391.

Tarih bugün birçok yerlerde olduğu gibi yalnız askeri ve siyasi sahada kalmamalıdır. Biz böyle hareket etmiyoruz. Artık şimdi biz tarihe askeri ve siyasi sahayı layık olduğu mertebede vermekle beraber sanayi, ictimâî ve iktisadi sahayı da veriyoruz. Gayemiz mazideki faydeleri alıp istikbaldeki faydelerle tevhid etmektir.

İktisadi ve ictimâî tarih bizim nokta-i nazarımıza göre siyasi ve askeri tarihe faik bulmaktadır. Amerika'da bu usul çok faydeler temin etmiştir. Biz tarihi bu suretle ictimâî ve iktisadi sahalarda verdikten sonra tarihle bütün sunuf ahalinin meşgul olduğunu gördük. Darülfünun'da ki tarih sınıfları adam almayacak derecede doldu ve taşı. Tarih, darülfünun'da bu suretle diğer tedrisata faik mertebeyi buldu.

Bu usulün ikinci neticesi diğer memleketlere karşı alakanın uyanmasıdır, çünkü biz darülfünun'da Amerika tarihi okutmuyoruz. Çünkü Amerika yeni bir memlekettir. Tarihi yoktur. Buna mukabil biz diğer memleketlerin tarihini okuturuz. Bu tarihin içine o memleketlerin ictimâî ve iktisadi vaziyet-i tarihiyeleri de girince hariç memleketlere olan alaka tezayüd etti. Mesela: ben şark-ı karibe ait tarihi tedris ediyorum. Buraya gelen talebe hepsinden fazladır. Evet, bu usul filhakika dünyayı ve milletleri daha vâsi' bir şekilde anlamak yolu temin etmiştir. Genç milletime bu şekil yeni olduğundan çok faydeler temin edecektir. Şark-ı karibi daha iyi anlamak için buraya geldim. Birçok zevat ile görüştüm ve her şeyi gördüm Amerika'ya avdetimden burada gördüklerimi anlatacağım. Bu suretle onların şark-ı karib hakkındaki fikirlerini tevsi' edeceğim.

İçinizden birinizi tali' Amerika'ya atarsa geliniz ve beni görünüz, size faidem dokunacaktır.

Abonnement pour un an

250 piastres

Adresse :

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XIXème ANNÉE

1 Juillet 1924 — No 167

اجتهاد

فلسفې ، اجتماعي ، ادبي ، اقتصادي مجموعه

آبونمان؛ سنه لکې [۲۴ نسخه]

داخل ایچون ۲ ، خارج ایچون

۲ بچق ایرادر .

اداره خاھسی

جمال اوغلنده « اجتهاد » نوی

تلفون : استانبول ۸۶۵

اوزن طقوزنجھی سنه

نومرو ۱۶۷ - ۱ نوموز ۱۹۲۴

اجتهاد

۳۳۹۰

محفظه فوق الكليه نك افراز ايتديكي (آدره نالين) ك غده درقيه ي تقيه ايتسي وعين زمانده ايود افزاي كروبات دمويه نك اقباضی وقان تضيقنك ترايديني بادي اولور . غده درقيه ومحفظه فوق الكليه لري تام الصحه وآنك تام ايله جالش مقده اولان انسانلر كرك بدنا و كرك فكر آيك قوي اولوب بالنسبه دها اوزون او يقومد تيرينه احتياجلري دركاردر . بونلر ك غده لري عضلي وفكري يورغو نلقدن متولد سمومي توزين ايچون فضله مقدارده ايود تداركنه مجبور اولدقلرندن بوييودك يكيدين تداركي ايچون اوزون مدت استراحت لازمدر . بوصف انسانلر ك سكرز الي اوزن ساعت او يقويه احتياجلري واردر .

شمال عرقلري ، بالمكس ، آز او يقو مدننه محتاجدرلره فعاليت بدنيه و دماغيه لري دها بطلي و ضعيف بولسي طولاييسيله دها آز اييوده محتاج اولدقلرندن غده درقيه لري دها زياده استراحت محتاجدر .

بونلر دها جنوبده كي عرقلره نظر آدها ايري وجوده مالكدرلر ، بدني و دماغي فعاليتلري دها بطلي اولقله برابر ذكا اعتباريله دها دوشوك اولدقلري ادعا ايديله من . قدرتلرني يواش يواش صرف ايدن بوانسانلر ملكات عقليه لري اوزون مدت محافظه به مقتدردرلر .

سوك زمانه زده بايلان بوتديقات عموميه نك نتيجه سي اولورق او يقو ، وجودك عضلي و دماغي يورغو نلقدن طولايي حصولي طبيعي اولان زهرلره مقابله ايتك اوزره لازمكلن اييودك سوقيله مقابله ايدن غده درقيه نك يورولوب بو زهرلره قارشى قويق قدرتي ضايع ايتمسندن تولد و فعاليت شعوي و بدني سنك سكتيه اوغرا ديني بحال دورى ديه تعريف اولنه بيلير . عضلات و دماغ استراحت ممالك اولديني او يقو دورى ائناسنده يقظه دورنده وجوده صرفي طبيعي اولان اييوك تداركي ايچون غده درقيه جالش مقده دوام ايدر .

ص . م .

معارف و اصول تربيه مزي تجديد

كنج معارف ناظر من واصف بك مهم برآديم آتدي
آمريقالى تربيه متخصصلر ميسز (جون دوني) بي جلب

سربست اييودي حاوي اولديني محقق ايتمدر . بوغده نك وظائفندن بري تاندى استحصالي ايتديكي اييودي ، فعاليت ائناسنده وجودده كي ضايعاتى تلافى ايتك و وجوده داخل زهرلر ك تاثيراتى توازن ايتديرمك اوزره لزومي اولان نقطه لره سوق ايتكدن عبارت اولديني قبول ايدلش ايدى . طرغامش چو وجوده سربست اييودك موجود اولماسى بوضعت ايله چو جوغك طومهدن . قدم بلافاصله كچرمش اولديني دو قوز ايلق او يقومدى آره سنده برمناسبتك موجوديتنى ايلري سوردى . يكي طوفان برچو جوغك ايلك فرياد ايچون صرف ايتديكي قدرت عضليه نك چو جوغك وجودينه ، عضلات و انسام ساژمك فعاليتندن متولد ، تاثيرات سميه يي توزين ايتك اوزره اييود سوقى ايچون بوغده يي تحريك ايتديكي قبول اولوندى .

يكي طوفان چو جوغك بيوكلردن دها اوزون او يقو مدننه احتياجلري هر كسك بيلديكي بر حقيقتدر . بو كيفيت يكي طوفان برچو جوغك هنوز انكشاف ايتممش برحاله بولنان غده درقيه نك كافي مقدارده اييود سوقه مقتدر اولماسيله تقسير ايدلدى . بوغده نك چاوجاق يورولمسيله ميداني بوش بولان مواد سميه نك جهاز عصبيه سركتري پارلوزه ايتديكي وبالنتيجه چو جوغك او يقويه طالبدي قبول اولوندى .

بو اوزون سكوت دوره سنده يكي اييود تدارك ايدن غده صوكره كي يقظه دورنده پوني صرف ايدبيور . چو جوغك بيودكيه غده نك ايه د تدارك واعطاسي خصوصنده كي قدرتي ترايد ايدبيور ؛ غده نك فضله مقدارده اييود استحصالي ايله بيلماسى چو جوغك فضله مقدارده يورغو نلقنه قارشى قويه بيله جك بر درجه يي بولديندن ، چو جوغك بيودكيه او يقو مدتي آزالبور . غده درقيه سي ، كافي مقدارده اييود سوق ايدمه جك درجه ده ، تام اوليان چو جوغلر ك بدنا و فكر آوشكون اولسنى طبيعي قيلار . سوك زمانلرده كي تجربيلر ك نتيجي مختلف كسه لرك مختلف او يقومدننه احتياجي بولنديني او يقومدنك غده درقيه ومحفظه فوق الكليه ايله غده نخاميه و غددات تناسليه آره سنده كي توازن اضافي به تابع اولديني ميدانه قويدى .

اجتهاد

۳۳۹۱

واسع برشکده آکلامق یولنی تأمین ایتمشدر . کنج ملامته
بوشکل یکی اولدیغندن چوق فائده لر تأمین ایده جکدر .
شرق قریبی دها ای آکلامق ایچون بورایه کدم .
بر چوق ذوات ایله کوروشدم وهرشینی کوردم . آسریایه
عودتمدن بوراده کوردکری ای آکلامق . بوسورتله
اونلرک شرق قریب حقنده کی فکرلرینی توسیع ایده حکم .
ایچکوزدن بریکیزی طالع آسریایه آتارسه کلیمکز
و بی کوز ، سزه فائدم دو قونا جقدر .

تاریخی تدقیق

تورکلردن بلغار

اسنک وولغا نهرندن آنندی عمتل اولغله برابر بعض
مستشرقلر طرفندن فینلردن و بعض محررلر طرفندن ده اسنی
نورمانلردن اولدی ایله ایدیلن « بلغار » لک ، زوسیه ده کی
خرابه لریده بولغان اسکلت و قفا کلیمکلرله ، تورک قبیله لرندن
اولدی ایله اکلایمقده در .
بلغارلر ، وولغا ایله اورال طایفی و صامارا ایله قانا نهری
آرسنده بولندقلری کی قازان ، میشه ، دیم ، جیرماسون ، نق ،
سوق ، زهی ، چشمه ، آختای ، مانیا ، بیوک چیرماشان ،
کوجوک چیرماشان نهرلرله ده محاط ایدی . فقط بومطنه یه نره دن
ونه وقت کلیمکلری معلوم اولاماش و بدایتده کی حالینه دائره
پک آز معلومات الیه ایدله در .
برنجی عصر میلادیده (هون) لک واقع اولان تجاوزلری
انساننده ایکیه آریلان بلغارلردن بر قسمی غربه طوغری
کیده رک بلغارلره برلشوب اسلاو تأخیری آلتنه کیرمکه خرسیتیانلی
قبول ایتشلر و بر قسمی ده وولغا و قانا نهرلری بولرند
بوکونکی روسیه تورکلرینی ذیاب کتیرمشلردر . بولردن
خرسیتیانلی قبول ایدن بلغارلره (بالقان بلغارلری) ، روسیه
داخلنده قاهره روسیه تورکلرینک باباسی اولان بلغارلره ده
(داخلی بلغارلر) یاخود (سریست بلغارلر) نامی ویرلشدر .
بوراده بحث ایتک ایستدیکمز « بلغارلر » روسیه تورکلرینک
باباسی اولان بلغارلردر .
اونجی عصر میلادیده اورال و قانا حوالیسند (بلکیوار)
هنوانلی قوتلی و منتظم بر بلغار پادشاهلی موجود اولوب آذر
تورکلری بو پادشاهلنک جنوب قومشوی بولغله برابر وولغان
بهر جزورته دکزه قادار اولان بحر ایله شبالی قاقاس (وولغا)
ایله « دون » نهرلری بونده اسرار حیات ابدوب خاقانلری ده
شمیدی اذرهان ولایتنک « ایتل » اسننده کی شهرنده اقامت
ایدردی .
آذرلر دها اول روملر ایله آیش ویریش ایده رلدر و روملره
تاریشینه ، باشلامش و بر قسمی ده خرسیتیان دیننه کیرمشدی . و قنا که

ایده جک ؛ بوقرار واقعدر ، پک مهم در . آنغولوساقسون
اصول تربیه و تعلیمی ا آنغولوساقسون اصول تعلیمی ؛
بولنی پک چوق سنلردن بری یازیور و بوتدن دولایی
یوزدرلو سوء تفسیرلره معروض قلیوردق .

تاریخی تدویسانی

آمریکانک (قولومیا) دارالفنون شرق قریب تاریخی ،
مدرسی مستر « نول » Mr Edward Mead Earle
۲۳ حزیران ۱۹۲۴ ده استانبول دارالفنونده تاریخ
تدریسی حقنده بر قونفرانس ویردی . اول (امریکان) ده تاریخ
اصول تدریسی حقنده بعضی معلومات ویردی . (امریکان) ده
تاریخی کی اصوللره تدریسنک چوق رغبت کوردیکنی سوبله
دیگدن صوکره خلاصه شوپله دوام ایتدی :

— تاریخ ، مملکتیه یاراتیجی قوتی ویره بیلیمه لیدر .
تاریخ بوکون بر چوق لرلده اولدی کی یالکوز عسکری
وسیاسی ساحه ده قالمالییدر . بر بویله حوکت ایتمه یوروز .
آراق شمیدی بز تاریخه عسکری وسیاسی ساحه یی لایق
اولدی مرتبه ده ویرمکه برابر صنایعی ، اجتماعی و اقتصادی
ساحه یی ده ویریوروز . غایه من ماضیده کی فائده لری آلوب
استقبالده کی فائده لرله توحید ایتکدر .

اقتصادی و اجتماعی تاریخ بزم نقطه نظریزه کوره
سیاسی و عسکری تاریخه فائق بولمقده در . آسریایه
بواصول چوق فائده لر تأمین ایتمشدر . بز تاریخ ، بوسورتله
اجتماعی و اقتصادی ساحلری ویردکن ، صوکره تاریخله
پوتون صنوف اهالینک مشغول اولدیق کوردک .
دارالفنونده کی تاریخ صنقلری آدم آلمیه جق درجه ده
دولدی و طاشدی . تاریخ ، دارالفنونده بوسورتله دیگر
تدریساته فائق بر مرتبه یی بولدی .

بواصولک ایکنجی نتیجه سی دیگر مملکتلره قارشى علاقه نلک
اویانماسیدر ، چونکه بز دارالفنونده آسریایه تاریخی اوقوتلر
چونکه آسریایه کی بر مملکتلر . تاریخ بوقدر . بوکا مقابل بز
دیگر مملکتلرک تاریخی اوقوتلر بوتا ریجک ایچینه او مملکتلرک
اجتماعی و اقتصادی وضعیت تاریخی لری ده کیرنجه خارج
مملکتلره اولان علاقه تزیاید ایتدی . مثلاً ، بن شرق قریبه
طاند تاریخی تدریس ایدیورم . بووایه کلن طلبه هپسندن
فضله در . اوت ، بواصول فی الحقیقه دنیایی و ملتلی دها